

Úvodní slovo k problematice vývoje dětí, jejichž rodiče skončí ve vězení

prof. JUDr. Helena Válková, CSc.

Odborný seminář

Neviditelné děti – když rodič skončí ve vězení

25. května 2026

Co se stane, když „zmizí“ táta nebo máma?

- V České republice jsou **tisíce dětí**, jejichž rodiče, zpravidla otce, odsoudil trestní soud k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.
- Děti těchto odsouzených si sice neodpykávají trest za mřížemi, ale **prožívají svůj vlastní „trest“ na svobodě.**
- U dětí zpravidla dochází k **sociální stigmatizaci, materiálnímu nedostatku rodiny, vysoké emocionální frustraci, stresové neurobiologické zátěži, ztrátě bezpečí a důvěry** a s tím souvisejícím psychosomatickým obtížím.

Transgenerační přenos?

- Kriminologické výzkumy ze západní Evropy a USA ukazují, že u dětí vězněných rodičů **existuje statisticky vyšší riziko (cca 2x až 3x), že se v dospělosti dostanou do konfliktu se zákonem**, oproti dětem, jejichž rodiče ve vězení nebyli.
- Toto zjištění však ještě **neznačená příčinnou souvislost mezi genetickým původem a pozdější kriminalitou.**

Co je hlavním spouštěčem pozdějšího kriminálního chování dítěte?

- **Kumulace rizikových faktorů:** uvěznění otce často doprovází chudoba, nestabilní bydlení, snížený dohled zbývajícího rodiče, pobyt v rizikových komunitách, okolí dítěte, které predikuje, že stejně „skončí jako jeho táta“ (sebenaplňující se předpověď).
- Data longituduálních výzkumů nám však zároveň ukazují, že **nadpoloviční většina dětí vězněných otců se v dospělosti kriminálníky nestane.** Co tyto děti chrání?

Faktory resilience

- **Stabilní primární pečovatel:** pokud matka nebo jiný příbuzný či přítel rodiny dokáže udržet stabilní, bezpečné a láskyplné prostředí.
- **Nepřerušovaný a bezpečný kontakt s otcem:** pravidelné návštěvy, dopisy, telefonáty; pokud otec projevuje o dítě zájem, riziko delikvence u dítěte klesá.
- **Včasná a kompetentní intervence:** podpora ze strany školy a neziskového sektoru (*organizace, které v ČR realizují programy pro rodiny vězňů*).

Jak přerušit transgenerační přenos?

- **Přestat stigmatizovat dítě,** které není odpovědné za hříchy svého otce.
- **Podporovat rodinné vazby:** v každé věznici by měly být v návštěvních místnostech vlídně zařízené „dětské koutky“ a možnost dlouhodobých návštěv.
- **Bezpodmínečně nutné je zajistit mezirezortní spolupráci:** justice, sociální služby a školství musí spolupracovat tak, aby v momentě zatčení, resp. uvěznění rodiče automaticky naskočila síť podpory pro dítě.

Prameny

Kriminologické výzkumy shromážděné AI

Statistiky a údaje z oblasti neziskových organizací

Vlastní poznatky získané z rozhovorů s rodinami odsouzených